

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Museiutredningens betänkande Ny museipolitik (Ku2015/02515/KL)

Svenska kyrkan lämnar följande remissvar på betänkandet. Svaret fokuserar i första hand på det innehåll som direkt berör eller relaterar till Svenska kyrkans ansvar som förvaltare av Sveriges största sammanhängande kulturarv.

SAMMANFATTANDE SYNPKUNKTER

- Införandet av en museilag kan vara mycket positivt för utvecklingen av museernas kvalitet och tillgänglighet, liksom för deras betydelse i samhället. Lagen kan även utgöra inspiration och stöd för Svenska kyrkans arbete med de kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga föremålen.
- Svenska kyrkan har inget att erinra mot förslaget att inrätta en ny museimyndighet.
- Utredningen borde ha motiverat varför de offentligt styrda museerna i enlighet med den föreslagna lagen skulle kunna drivas med vinstintresse, vilket inte är i överensstämmelse med ICOM:s (International Council of Museums) museidefinition.
- Det borde ha framgått i utredningen att de regionala museerna ofta har en betydande uppdragsverksamhet, varför de gentemot bland annat Svenska kyrkan kan ha dubbla roller som offentliga aktörer och som konsulter, vilket i vissa sammanhang medför problem.

FÖRSLAGET TILL INFÖRANDE AV EN SÄRSKILD MUSEILAG

Svenska kyrkan anser att införandet av en museilag kan få en mycket positiv betydelse för de offentligt styrda museerna, såväl i utvecklingen av verksamheternas kvalitet som av t.ex. den publika tillgängligheten. Troligtvis kommer lagen att vara särskilt betydelsefull för de regionala och lokala museernas utveckling och roll i samhället. Förutom att en särskild museilag kan bidra till säkerställande av kvalitet, i en mycket rik flora av verksamheter och organisationer över landet, kan den ses som ett erkännande av museernas samhällseliga betydelse på lokal, regional och nationell nivå.

Svenska kyrkan omfattas per definition inte av den föreslagna lagen, men är samtidigt förvaltare av hundratusentals kulturhistoriskt värdefulla och lagskyddade föremål, vilka för vårdåtgärder omfattas av den statliga kyrkoantikvariska ersättningen. Lagförslagets samtliga aspekter avseende publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad, samlingsförvaltning, samverkan och spridning över landet, kan därför utgöra inspiration och värdefulla stöd för tillgängliggörandet och förvaltningen av de kyrkliga föremålen.

För kommentar till enskilda lagparagrafer, se nedan.

FÖRSLAGET TILL INRÄTTANDE AV EN NY MYNDIGHET FÖR MUSEER OCH UTSTÄLLNINGAR

Svenska kyrkan har inget att erinra mot förslaget.

BEDÖMNINGAR OCH FÖRSLAG

Lagförslagets definition av museer och deras ändamål (1-2 §) har en utgångspunkt i ICOM:s definition, vilken konstateras vara den gängse inom sektorn (s. 266-271). Dock ingår i nämnda definition att ett museum är ”en institution utan vinstintresse” (s. 267). Detta kriterium finns inte med i i lagförslaget och lämnas okommenterat av utredningen. Utredningen kan ha goda grunder för att utelämna kriteriet, men borde enligt Svenska kyrkan ha motiverat varför de svenska offentligt styrda museerna i enlighet med den föreslagna lagen mycket väl skulle kunna drivas med vinstintresse.

I avsnittet ”En aktiv samlingsförvaltning” (s. 278-287) borde Spectrum, som är en fritt tillgänglig internationell standard för samlingsförvaltning, ha nämnts. Då denna standard nu har översatts till svenska av Riksantikvarieämbetet, i bred samverkan med ett flertal aktörer och sedan 2015 tillhandahålls på myndighetens hemsida, kommer den sannolikt att få stor betydelse i Sverige.

ÖVRIGA SYNPUNKTER

Utredningen föreslår att även de regionala och lokala museerna ska omfattas av museilagen. I betänkandets beskrivningar och förslag ges bilden att dessa museer, liksom de centrala museerna, enbart arbetar med publik verksamhet, kunskapsbyggnad och samlingsförvaltning. Dock har de regionala museerna ofta även en betydande uppdragsverksamhet, särskilt omfattande arkeologi, kulturmiljövård och konservering. De kan därmed ha dubbla roller som offentliga institutioner och som uppdragsfinansierade aktörer på en kommersiell marknad. Detta innebär t.ex. att de regionala museerna förutsätts delta som offentliga aktörer i regionala och nationella samråd och liknande, medan de samtidigt har uppdrag som konsulter, finansierade av t.ex. kyrkoantikvarisk ersättning eller av Svenska kyrkans olika enheter. Genom att verka som offentliga aktörer kan de, jämfört med privata aktörer, därmed få konkurrensfördelar i sin uppdragsverksamhet. Svenska kyrkan är medveten om att det inte ingick i Museiutredningens uppdrag att utreda de regionala museernas roller och verksamheter, men vill ändå påpeka att de dubbla rollerna medför problem i vissa sammanhang. Det borde ha framgått i utredningen att vissa offentligt styrda museer har verksamheter av helt annat slag än de som beskrivs i lagförslaget.

Uppsala den

På kyrkostyrelsens vägnar

Antje Jackelén
Ärkebiskop, ordförande

Anders Granberg
Avdelningschef